

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

759

Vragen van het lid **Sneller** (D66) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het artikel «Overheid verzaakt plicht om transparant te zijn: «U wilt die informatie zeker niet meer hè?»»* (ingezonden 29 oktober 2024).

Antwoord van Minister **Uitermark** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 9 december 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 652.

Vraag 1

Klopt het dat vanuit ministeries wordt gepoogd om informatieaanvragen te laten vervallen?¹

Antwoord 1

Ministeries worden aangemoedigd om steeds meer en sneller inhoudelijk contact op te nemen met verzoekers om in gesprek te gaan over de informatiebehoefte van de verzoeker, de samenwerking en de gewenste wijze van afhandeling. Tijdens dit contact moet vanuit een dienstbaarheidsbeginsel worden gewerkt vanuit overheidsorganisaties. Bij «gedateerde verzoeken», waarbij langere tijd geen contact heeft plaatsgevonden tussen verzoeker en overheidsorganisatie, kan het voorkomen dat het bestuursorgaan bij een verzoeker nagaat of hij nog steeds behoefte heeft aan de eerdere opgevraagde informatie. Het is hierbij wel van belang dat de informatiebehoefte van de verzoeker leidend is en er niet wordt gestuurd op het laten vervallen van informatieverzoeken.

Vraag 2

Hoeveel procent van alle verzoeken onder de Wet open overheid (Woo) wordt binnen de daarvoor gestelde termijn afgehandeld?

¹ De Telegraaf, 28 oktober 2024, «Overheid verzaakt plicht om transparant te zijn: «U wilt die informatie zeker niet meer hè?»» (<https://www.telegraaf.nl/nieuws/2063631011/overheid-verzaakt-plicht-om-transparant-te-zijn-u-wilt-die-informatie-zeker-niet-meer-he>)

Antwoord 2

In de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk (JBR) wordt jaarlijks gerapporteerd over de afhandeling van Woo-verzoeken door ministeries.² Hieruit blijkt dat in 2023 39,6% van de afgehandelde Woo-verzoeken binnen de wettelijke of afgesproken termijn plaatsvond. De koepels van de medeoverheden (IPO, VNG en UvW) hebben een eigen monitor waarin gerapporteerd wordt over de afhandeling van Woo-verzoeken bij medeoverheden.³

Vraag 3

Wat is het totaal van het aan dwangsommen betaalde bedrag vanwege te laat beantwoorde Woo-verzoeken?

Antwoord 3

Het bedrag aan verbeurde dwangsommen wegens het niet tijdig afhandelen van Woo-verzoeken bij de ministeries was in 2023 € 2.085.458.⁴

Vraag 4

Welke extra inzet is er gepleegd om de wachtrij aan Woo-verzoeken weg te werken?

Antwoord 4

Sinds de inwerkingtreding van de Woo is met veel energie, inzet en middelen gewerkt aan de implementatie van de wet. Bij veel overheidsorganisaties lopen er momenteel initiatieven en programma's ter verbetering van de informatiehuishouding en de afhandelingsprocessen van Woo-verzoeken. Ook is bij (rijks)organisaties de personele capaciteit die zich specifiek bezighoudt met de afhandeling van Woo-verzoeken uitgebreid en wordt er ingezet op nieuwe software.

Helaas moeten we constateren dat, ondanks forse investeringen in personeel en middelen, het bestuursorganen bij een substantieel deel van de Woo-verzoeken niet lukt om deze binnen de wettelijke termijnen af te handelen. In de kabinetsreactie op de Woo-invoeringstoets zijn daarom nadere maatregelen aangekondigd om de uitvoering en de uitvoerbaarheid van de Woo te verbeteren. Het gaat hierbij onder andere om het optimaliseren van de afhandelingsprocessen, meer contact en samenwerking tussen bestuursorganen en verzoeker, meer actieve openbaarmaking en een onderzoek naar de uitvoeringslast, kosten en de (benodigde) capaciteit voor de afhandeling van Woo-verzoeken.⁵

Vraag 5

Welke doelstelling stelt u zich als het gaat om het wegwerken van achterstallige Woo-verzoeken?

Antwoord 5

Het kabinet wil de komende periode met de genomen maatregelen stapsgewijs toewerken naar het afhandelen van meer verzoeken binnen daarvoor gestelde termijn van 4+2 weken. Daarbij is een eerste doelstelling om op zo'n kort mogelijke termijn te voldoen aan de motie Palmen, waarin wordt opgeroepen om minimaal de helft van de jaarlijkse Woo-verzoeken aan het rijk binnen de wettelijke termijn af te handelen.⁶ Naar verwachting zal dit over het lopende jaar nog niet lukken, maar met de aangekondigde maatregelen in de kabinetsreactie op de Woo-invoeringstoets is de inzet om dit in 2025 te behalen.

Daarnaast blijft er een substantieel deel Woo-verzoeken die zo omvangrijk en complex zijn waardoor deze simpelweg niet binnen de afhandelingstermijnen

² Kamerstukken II, 2023/24, 31 490, nr. 338.

³ De monitor van het IPO over 2023 is beschikbaar via: https://www.ipo.nl/media/5vnk5bcr/monitor-implementatie-wet-open-overheid_10-09-2024.pdf; die van de Unie van Waterschappen via: <https://unievanwaterschappen.nl/wp-content/uploads/Monitor-implementatie-Woo-2024.pdf>; en de monitor van de VNG via: <https://kiacomcommunity.nl/thoughts/20214#:~:text=Monitor%20Implementatie%20Wet%20open%20overheid%20waterschappen.%2012%20sep;%20Eunice%20Vink;>.

⁴ Kamerstukken II, 2023/24, 31 490, nr. 338

⁵ Kamerstukken II, 2023/24, 32 802, nr. 94.

⁶ Kamerstukken II, 2023/24, 32 802, nr. 85.

kunnen worden beantwoord. Met name bij dergelijke verzoeken is het extra van belang in te zetten op beter contact en meer samenwerking en hierover goede afspraken te maken.⁷ Op deze wijze kunnen ook verzoeken waarbij het niet mogelijk is om deze binnen de voorgeschreven termijn van 4+2 weken te beantwoorden alsnog naar tevredenheid van zowel verzoeker als overheidsorganisatie worden afgehandeld. Het is daarom van belang om niet alleen naar de afhandelingspercentages te kijken.

Vraag 6

Bent u van mening dat het niet aan een ministerie is om de relevantie van een Woo-verzoek te beoordelen?

Antwoord 6

Ja, het is niet aan een ministerie of een andere overheidsorganisatie om de relevantie van een Woo-verzoek te beoordelen.

Vraag 7

Op welke wijze kan het feit dat een Woo-verzoek «gevoelig» ligt het proces van beantwoording vertragen?

Antwoord 7

Het feit dat een Woo-verzoek betrekking heeft op «gevoelige» informatie kan er in de praktijk voor zorgen dat er meer afstemming vereist is dan bij andere verzoeken. Dit is echter geen gegronde reden om een verzoek buiten de wettelijke termijn af te handelen.

Vraag 8

Wat is de voortgang op het proactief openbaar maken van informatie, waarmee Woo-verzoeken kunnen worden voorkomen?

Antwoord 8

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 9 van het lid Palmen blijkt uit een trendanalyse dat de hoeveelheid openbaar gemaakte informatie toeneemt.⁸ Dit zal de komende jaren alleen maar verder stijgen, doordat de verplichte actieve openbaarmaking van de zeventien informatiecategorieën gefaseerd in zal gaan.⁹ Eind juni is hiervoor een indicatieve planning met uw Kamer gedeeld met het uitgangspunt om de verplichting zo snel mogelijk in te laten gaan.¹⁰ Op 1 november jl. is hiertoe de verplichting tot openbaarmaking van de eerste tranche categorieën van kracht geworden. Hierdoor moeten bestuursorganen de eerste vijf informatiecategorieën (wetten en algemeen verbindende voorschriften, overige besluiten van algemene strekking, informatie over organisatie en werkwijze, bereikbaarheidsgegevens, en vergaderstukken en -verslagen van de Staten-Generaal) actief openbaar maken en een verwijzing opnemen op de centrale vindplaats.¹¹ Tevens gaat BZK de komende tijd aan de slag om meer invulling te geven aan de geldende inspanningsverplichting tot actieve openbaarmaking (artikel 3.1 van de Woo).¹² Hiermee moet het voor de samenleving duidelijker worden wat op dit punt van de overheid verwacht kan worden. Voor bestuursorganen moet dit beleid helderder geven over wat er onder de inspanningsverplichting verstaan wordt en hoe zij hiermee aan de slag kunnen. Hierbij is het van belang om in te spelen op de informatiebehoeften van de samenleving.

Vraag 9

Welke acties zet u in werking om de informatiehuishouding op orde te brengen?

⁷ Zie in dit kader ook artikel 4.2a van de Woo.

⁸ Uit een trendanalyse blijkt dat het aantal gepubliceerde documenten op Overheid.nl is gestegen van circa 17.000 in 2018 naar ruim 71.000 in 2023.

⁹ Artikel 3.3 van de Woo.

¹⁰ Kamerstukken II, 2023/24, 32 802, nr. 95.

¹¹ De centrale vindplaats is beschikbaar via <https://organisaties.overheid.nl/woo>.

¹² Artikel 3.1 van de Woo.

Antwoord 9

Om de informatiehuishouding te verbeteren wordt uitvoering gegeven aan het Meerjarenplan Openbaarheid en Informatiehuishouding (MJP).¹³ Er wordt onder andere ingezet op betere naleving en uitvoering van de (nieuwe) Archiefwet, meer uniformiteit in het selectiebeleid (keuzes in het bewaren en vernietigen van informatie) en de ontwikkeling van een rijksbrede «werkomgeving van de toekomst». Op basis van het Coördinatiebesluit organisatie, bedrijfsvoering en informatiesystemen rijksdienst¹⁴ zullen specifieke kaders worden vastgesteld op het gebied van informatiehuishouding en openbaarmaking. Ook zullen de komende periode nader beleid, werkprocessen en faciliteiten worden ontwikkeld voor het archiveren van e-mail, chat- en sociale mediaberichten en concepten.

Jaarlijks voeren rijksorganisaties een volwassenheidsmeting rondom de staat van de informatiehuishouding. De resultaten van de volwassenheidsmeting zijn sinds 2023 ook voor iedereen zichtbaar op het Rijks ICT-dashboard.¹⁵ Het verbeteren van de informatiehuishouding betreft een complexe samenwerking tussen enerzijds de stelselverantwoordelijkheid van BZK en anderzijds de eigenstandige verantwoordelijkheden van rijksorganisaties. BZK trekt hierin ook op met de koepels van de medeoverheden om zoveel mogelijk te werken vanuit één overheidsgedachte. Dit moet leiden tot een versterkte interbestuurlijke samenwerking op het gebied van informatiehuishouding en openbaarheid.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Palmen (Nieuw Sociaal Contract), ingezonden 28 oktober 2024 (vraagnummer 2024Z17076).

¹³ Kamerstukken II, 2023/24, 32 802, nr. 344.

¹⁴ Het coördinatiebesluit is te vinden op <https://wetten.overheid.nl/BWBR0029514/2020-01-01>.

¹⁵ Het dashboard is beschikbaar via: <https://www.rijksictdashboard.nl/informatiehuishouding>.